

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-62/22-1

Sprawa C-62/22

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

1 lutego 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Amtsgericht Frankfurt am Main (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

21 stycznia 2022 r.

Strona powodowa:

IA

Strona pozwana:

DER Touristik Deutschland GmbH

[...] **Amtsgericht Frankfurt am Main (sąd rejonowy we Frankfurcie nad Menem, Niemcy)**

Sygnatura akt: 30 C 208/21 (47) Frankfurt nad Menem, dnia 21 stycznia 2022 r.

Postanowienie

W sporze

IA, [...] Frankfurt nad Menem

strona powodowa

[...] przeciwko

DER Touristik Deutschland GmbH [...] Frankfurt nad Menem

strona pozwana

[...]

w dniu 21 stycznia 2022 r. Amtsgericht Frankfurt am Main (sąd rejonowy we Frankfurcie nad Menem) [...] wydał następujące postanowienie:

Postępowanie zostaje zawieszone.

Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej zostaje przedłożone, w drodze postępowania prejudycjalnego na podstawie art. 267 ust. 1 lit. b), ust. 3 TFUE, następujące pytanie prejudycjalne:

Czy art. 18 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że reguluje on nie tylko jurysdykcję międzynarodową, lecz zawiera również normę dotyczącą właściwości miejscowej sądów krajowych w sprawach z zakresu umów o udział w imprezie turystycznej, która to norma wiąże sąd, przed którym wytoczono powództwo, jeżeli zarówno konsument jako podróżny, jak i jego kontrahent jako organizator imprezy turystycznej mają miejsce zamieszkania lub siedzibę w tym samym państwie członkowskim, a miejsce przeznaczenia imprezy turystycznej nie znajduje się w owym państwie członkowskim, lecz za granicą, w związku z czym konsument, niezależnie od przepisów krajowych, może dochodzić od organizatora imprezy turystycznej praw wynikających z umowy przed sądem swojego miejsca zamieszkania?

Uzasadnienie:

I. Omówienie przedmiotu sporu oraz istotne okoliczności faktyczne sprawy, art. 94 lit. a) regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

1. Powódka w ramach powództwa dochodzi roszczenia o zapłatę kwoty 3.808,10 EUR wraz z odsetkami w wysokości pięciu punktów procentowych ponad stawkę podstawową od dnia 11 lipca 2020 r. oraz roszczenia o zwolnienie z przedsądowych kosztów postępowania w wysokości 413,64 EUR. Swoje miejsce zamieszkania ma we Frankfurcie nad Menem / Niemcy.

Roszczenie o zapłatę kwoty 3.808,10 EUR wywodzi ona z umowy o udział w imprezie turystycznej zawartej przez jej konkubenta z pozwaną. Na potwierdzeniu rezerwacji wskazany jest adres we Frankfurcie nad Menem. Głównymi przedmiotami umowy były lot w dniu 24 grudnia 2019 r. z Frankfurtu nad Menem w Niemczech do Varadero na Kubie, transfer z lotniska w Veradero do hotelu, zakwaterowanie w grand suite w hotelu [...] wraz z [...] wyżywieniem

do 10 stycznia 2020 r., transfer na lotnisko oraz lot powrotny z Varadero do Frankfurtu nad Niemnem w dniu 10 stycznia 2020 r.

Powódka twierdzi, że zakwaterowanie nie odpowiadało temu, co zostało uzgodnione w umowie. Przede wszystkim zakwaterowanie miało miejsce w standardowym pokoju zamiast w grand suite. Ponadto w pokoju było brudno i niehigienicznie, a z kranu płynęła wyłącznie wrząca woda. Wady te nie zostały nawet usunięte po przeniesieniu się do innego pokoju, w związku z czym powódka i jej konkubent nie mogli nocować w tym pokoju.

Dopiero w dniu 25 grudnia 2020 r. możliwe było przeniesienie się do grand suite. Tam jednak nie działała klimatyzacja. W prysznicu i we wszystkich kranach dostępna była zasadniczo tylko zimna woda. Jacuzzi było uszkodzone, nie działały dysze. Na wszystkich urządzeniach sanitarnych widoczne było szerokie wykwity pleśni. Również grand suite była bardzo brudna i poza tym była zamieszkała przez liczne owady, prawdopodobnie karaluchy.

W noc sylwestrową przy wszystkich barach i podczas wszystkich posiłków doszło do znacznego czasu oczekiwania, a brudne naczynia i resztki jedzenia nie były usuwane.

Pozwana jest osobą prawną z siedzibą w Kolonii / Niemcy.

2. Powódka wytoczyła powództwo przed Amtsgericht Frankfurt am Main (sądu rejonowego we Frankfurcie nad Menem). Jest zdania, że art. 18 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (rozporządzenie Bruksela Ia) zawiera nie tylko regulację jurysdykcji międzynarodowej, lecz również właściwości miejscowej wewnątrz państwa członkowskiego. Ze względu na zagraniczne miejsce przeznaczenia podróży istnieje wystarczający element transgraniczny. Powódka stoi na stanowisku, że związku z tym może wystąpić z powództwem do sądu swojego miejsca zamieszkania, czyli do sądu odsyłającego.

Pozwana uważa, że brak jest właściwości miejscowej Amtsgericht Frankfurt am Main (sądu rejonowego we Frankfurcie nad Menem). Sądem właściwym do rozpoznania tego powództwa jest Amtsgericht Köln (sąd rejonowy w Kolonii). Odpowiedni zarzut pozwana podniosła w piśmie procesowym z dnia 5 marca 2021 r.

Powódka nie wniosła o przekazanie sprawy Amtsgericht Köln (sądowi rejonowemu w Kolonii) albo innemu sądowi.

II. Treść mających zastosowanie przepisów krajowych oraz istotne dla sprawy orzecznictwo sądów krajowych, art. 94 lit. b) regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

1. Z Zivilprozessordnung (kodeksu postępowania cywilnego) w brzmieniu obwieszczenia z dnia 5 grudnia 2005 r. (BGBl. I s. 3202; 2006 I s. 431; 2007 I s. 1781), ostatnio zmienionego przez artykuł 3 ustawy z dnia 5 października 2021 r. (BGBl. I s. 4607) (zwanego dalej „ZPO”):

a) § 12 Właściwość ogólna; Pojęcie

Sąd ogólnie właściwy w odniesieniu do danej osoby rozpoznaje wszelkie powództwa wytoczone przeciwko tej osobie, z wyjątkiem powództw, dla których uzasadniona jest właściwość wyłączną.

b) § 17 Właściwość ogólna w odniesieniu do osób prawnych

(1) Właściwość ogólną w odniesieniu do gmin, organizacji i spółek, spółdzielni lub innych stowarzyszeń i fundacji, jednostek lub mas majątkowych, które mogą być pozywane jako takie, określa się według ich siedziby. W braku odmiennych przepisów, siedzibą jest miejscowość, w której znajduje się organ zarządzający.

[...]

c) § 21 Właściwość szczególna w odniesieniu do oddziału

(1) Jeżeli do celów prowadzenia fabryki, przedsiębiorstwa lub innej działalności handlowej dana osoba posiada oddział, który dokonuje czynności bezpośrednio, wszelkie powództwa przeciwko tej osobie związane z prowadzeniem owego oddziału można wytoczyć przed sądem, w którego okręgu ów oddział się znajduje.

[...]

d) § 29 Właściwość szczególna sądu miejsca wykonania zobowiązania

(1) W przypadku sporów wynikających ze stosunku umownego i dotyczących jego istnienia, właściwy jest sąd miejsca, w którym sporne zobowiązanie powinno być wykonane.

[...]

e) § 39 Właściwość w następstwie rozprawy, na której nie podniesiono zarzutu

Ponadto właściwość sądu pierwszej instancji wynika z okoliczności, że pozwany, nie podnosząc zarzutu braku właściwości sądu, wdała się w spór na rozprawie. Nie dotyczy to sytuacji, gdy nie udzielono pouczenia zgodnie z § 504.

f) § 148 Zawieszenie w przypadku pierwszeństwa

(1) Jeżeli rozstrzygnięcie sporu zależy w całości lub w części od istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego, który jest przedmiotem innego sporu lub który powinien zostać stwierdzony przez organ administracyjny, sąd może zarządzić

zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia tego innego sporu lub do czasu wydania decyzji przez organ administracji publicznej.

[...]

g) § 281 Przekazanie sprawy w przypadku braku właściwości

(1) Jeżeli zgodnie z przepisami o właściwości miejscowej i rzeczowej należy stwierdzić brak właściwości sądu, przed którym wytoczono powództwo, sąd ten na wniosek powoda – o ile ustalenie sądu właściwego jest możliwe – uznaje się w drodze postanowienia za niewłaściwy i przekazuje sprawę sądowi właściwemu. Jeśli uzasadniona jest właściwość kilku sądów, sprawę przekazuje się sądowi wybranemu przez powoda.

(2) Wnioski i oświadczenia dotyczące właściwości sądu mogą być składane do sekretarza sądu. Na postanowienie w tym przedmiocie nie przysługuje zażalenie. Sprawa jest zawisła przed sądem wskazanym w owym postanowieniu od chwili otrzymania akt sprawy. Sąd ten jest związany owym postanowieniem.

h) § 513 Podstawy apelacji

(1) [...]

(2) Podstawą apelacji nie może być okoliczność, że sąd pierwszej instancji, do którego wniesiono powództwo, błędnie uznał się za właściwy.

2. Z Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec), w wersji ujednoliconej, opublikowanej w Bundesgesetzblatt cz. III, ppkt 100–1, ostatnio zmienionej przez artykuł 1 i 2 zdanie drugie ustawy z dnia 29 września 2020 r. (BGBl. I s. 2048) (zwanej dalej „GG”):

Artykuł 101

(1) Sądy wyjątkowe są niedopuszczalne. Nikt nie może być pozbawiony prawa dostępu do sądu ustanowionego ustawą.

III. Przyczyny odesłania i związek między przepisami prawa Unii a znajdującymi zastosowanie uregulowaniami krajowymi, art. 94 lit. c) regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

1. Pytanie prejudycjalne zostało pierwotnie zadane przez Landgericht Mainz (sąd krajowy w Moguncji)¹. Jednakże wskutek wykreślenia sprawy z powodu

¹ Landgericht Mainz (sąd krajowy w Moguncji), postanowienie z dnia 10 czerwca 2020 r. – sygn. akt: 3 O 105/18.

wycofania wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na pytanie to nie została udzielona odpowiedź².

2. Amtsgericht Frankfurt am Main (sąd rejonowy we Frankfurcie nad Menem) jest zobowiązany, na podstawie art. 267 ust. 3 TFUE, do wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym, w związku z czym zgodnie z art. 148 ZPO należy zawiesić postępowanie na czas trwania postępowania prejudycjalnego. Amtsgericht Frankfurt am Main (sąd rejonowy we Frankfurcie nad Menem) może bowiem rozpoznać sprawę tylko wtedy, gdy jest właściwy miejscowo. W przypadku potwierdzenia swojej właściwości miejscowej, nadrzędny Landgericht Frankfurt am Main (sąd krajowy we Frankfurcie nad Menem), który musiałby rozstrzygnąć ewentualną apelację, byłby zgodnie z § 513 ust. 2 ZPO związany przejęciem właściwości miejscowej przez Amtsgericht (sąd rejonowy). W tym względzie Amtsgericht (sąd rejonowy) należy uznać za sąd orzekający w ostatniej instancji w kwestii właściwości miejscowej. Jest on zatem zobowiązany, na podstawie art. 267 ust. 3 TFUE, do wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym, gdy właściwość miejscowa może zostać stwierdzona wyłącznie w drodze zastosowania prawa europejskiego i istnieją wątpliwości co do wykładni prawa europejskiego. Taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie.

Jeżeli Amtsgericht Frankfurt am Main (sąd rejonowy we Frankfurcie nad Menem) niesłusznie potwierdzi kwestię właściwości miejscowej, stanowiłoby to również naruszenie art. 101 ust. 1 zdanie drugie GG, ponieważ nie byłby on wówczas sędzią właściwym ustawowo do rozpoznania niniejszego sporu.

3. Rozpatrując swoją właściwość miejscową sąd orzekający doszedł do wniosku, że właściwość miejscowa sądu miejsca zamieszkania powódki wynika co najwyżej z zastosowania art. 18 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia, ale nie z prawa krajowego.

Właściwość miejscowa Amtsgericht Frankfurt am Main (sądu rejonowego we Frankfurcie nad Menem) nie może zostać wywiedziona z przepisów krajowych. Właściwość miejscową ustala się zgodnie z § 12 ZPO co do zasady według ogólnej właściwości sądu. W przypadku osób prawnych, takich jak pozwana, zgodnie z § 17 ZPO właściwość ogólną sądu określa się według siedziby pozwanej. W niniejszej sprawie jest nią Kolonia, a nie Frankfurt nad Menem.

We Frankfurcie nad Menem brak jest również oddziału pozwanej w rozumieniu § 21 ust. 1 ZPO. Adres wskazany w potwierdzeniu rezerwacji nie jest wystarczający do przyjęcia istnienia oddziału zgodnie z orzecznictwem Oberlandesgericht Frankfurt am Main (wyższego sądu krajowego we Frankfurcie

² Postanowienie Trybunału z dnia 26 kwietnia 2021 r. – sygn. akt: C-317/20.

nad Menem). W przypadku pozwanej sąd już orzekł, że nie wystarczy, aby w potwierdzeniu rezerwacji podany był adres we Frankfurcie nad Menem³.

Podobnie, zgodnie z orzecznictwem Oberlandesgericht Frankfurt am Main (wyższego sądu krajowego we Frankfurcie nad Menem) nie może być brane pod uwagę przyjęcie właściwości miejscowej Amtsgericht Frankfurt am Main (sądu rejonowego we Frankfurcie nad Menem) na podstawie § 29 ust. 1 ZPO. Odnosnie do właściwości sądu miejsca wykonania zobowiązania w przypadku umowy o udział w imprezie turystycznej sąd orzekła, że miejsce odlotu nie stanowi miejsca wykonania zobowiązania w rozumieniu § 29 ZPO⁴.

Wdanie się w spór zgodnie z § 39 ZPO również nie może prowadzić do stwierdzenia właściwości miejscowej, ponieważ pozwana wyraźnie podnosi zarzut braku właściwości miejscowej.

4. Prawidłowa wykładnia art. 18 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia również nie jest oczywista w rozumieniu wyroku Trybunału z dnia 6 października 1982 r. w sprawie C-283/81. Nie wynika ona ponadto z wyroku Trybunału z dnia 14 listopada 2013 r. w sprawie C-478/12. Po pierwsze istotny był tam inny przepis, mianowicie art. 16 rozporządzenia (WE) 44/2001, po drugie, w przeciwieństwie do niniejszej sprawy, strony miały siedziby w różnych państwach członkowskich.

IV. Powody, dla których sąd odsyłający rozpatruje kwestię wykładni art. 18 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia, art. 94 lit. c) regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

W niemieckim orzecznictwie sporna jest kwestia, czy w przypadkach takich jak w niniejszej sprawie, w których podróżny i organizator imprezy turystycznej mają miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, a miejsce przeznaczenia podróży znajduje się za granicą, zastosowanie ma artykuł 18 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia. Na przykład Landgericht Nürnberg-Fürth (sąd krajowy w Norymberdze-Fürth) orzekł, że dla zastosowania art. 18 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia niezbędne jest, aby organizator imprezy turystycznej i podróżny nie mieli swojego miejsca zamieszkania lub siedziby w tym samym państwie członkowskim; tylko w takim przypadku istnieje niezbędny związek transgraniczny⁵. Nie jest związana z tym regulacja właściwości miejscowej wewnątrz państwa członkowskiego. Nie jest to zresztą konieczne, ponieważ celem rozporządzenia Bruksela Ia jest jedynie ochrona konsumenta przed narażeniem go

³ Oberlandesgericht Frankfurt am Main (wyższy sąd krajowy we Frankfurcie nad Menem), postanowienie z dnia 31 lipca 2019 r. – sygn. akt: 11 SV 27/19.

⁴ Oberlandesgericht Frankfurt am Main (wyższy sąd krajowy we Frankfurcie nad Menem), postanowienie z dnia 27 listopada 2015 r. – sygn. akt: 11 SV 72/15.

⁵ Landgericht Nürnberg-Fürth (sąd krajowy w Norymberdze-Fürth), postanowienie z dnia 30 kwietnia 2015 r. – sygn. akt: 3 O 2749/15.

na prowadzenie sporu prawnego w ramach obcego mu porządku prawnego. Landgericht Nürnberg-Fürth (sąd krajowy w Norymberdze-Fürth) wywiódł ten wniosek z motywów 15 i 18 rozporządzenia Bruksela Ia. W dalszej części wskazał, powołując się na wyrok Trybunału z dnia 13 lipca 2000 r. w sprawie C-412/98, że rozporządzenie Bruksela Ia należy interpretować zawężająco i z tego powodu nie jest wskazane stosowanie art. 18 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia, gdy obie strony mają miejsce zamieszkania lub siedzibę w tym samym państwie, a element zagraniczny wynika jedynie z miejsca przeznaczenia podróży.

W doktrynie reprezentowany jest natomiast pogląd, że przesłanką transgranicznego stanu faktycznego nie jest posiadanie przez strony miejsca zamieszkania lub siedziby w różnych państwach członkowskich. Takie ograniczenie rozporządzenia Bruksela Ia nie wynika z brzmienia rozporządzenia ani w niemieckiej, ani w angielskiej, ani we francuskiej wersji językowej. Jest raczej tak, że przy wprowadzeniu rozporządzenia Bruksela Ia zamierzone było stworzenie dla skarżącego konsumenta możliwości wytoczenia powództwa przed sądem swojego miejsca zamieszkania⁶. Również na przykład art. 6 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia nie wymaga, aby obie strony miały miejsce zamieszkania lub siedzibę w różnych państwach członkowskich, lecz dopuszcza, aby miały one miejsce zamieszkania lub siedzibę w jednym z państw członkowskich; nie jest wykluczone, że może to być również to samo państwo członkowskie⁷. Także ten pogląd opiera się na orzecznictwie Trybunału, mianowicie na wyroku z dnia 1 marca 2005 r. w sprawie C-281/02 dotyczącego wcześniejszego przepisu art. 2 ust. 1 konwencji brukselskiej. Wyrok ten należy zastosować do rozporządzenia Bruksela Ia. Ustawodawca rozporządzenia Bruksela Ia zamierzał uregulować również sytuacje wewnętrzne, na co wskazuje przepis art. 24 pkt 1 zdanie drugie rozporządzenia Bruksela Ia. Przepis ten nie ma zastosowania, jeżeli zamiarem prawodawcy było uregulowanie wyłącznie przypadków, w których strony mają miejsce zamieszkania lub siedzibę w różnych państwach członkowskich.

[...] [pouczenie o środkach zaskarżenia]

[...] [podpis]

⁶ [...] [Odesłanie do literatury krajowej]

⁷ [...] [Odesłanie do literatury krajowej]